

engedve, kartárs urnak szőlítják. Hogy valamennyi egyesületben róluk és nélkülük döntenek, ezt soha és sehol sem említik fel.

Hogy miért lett annyira sürgős a vasuti munkások ezen egyesületekbe való terelése, hogy miért kellett ezen munkához a felsőbb-ség segítségét és támogatását igénybe venni, ez előttünk elegendő ismeretlen, de igen gyanus és kényes kérdés.

Mert vagy jó az az egyesület és akkor semmi szükség arra, hogy a felsőbb-ség támogatását, a szolgálati főnökök assistálását szinte kioroszakolják maguknak, vagy nem életképes és akkor a felsőbb-ség legmagasabb támogatása sem képes életképesé tenni. Ez mind nyílt kérdés marad, egy tény azonban már most le lehet állítani. Azt, hogy a vasuti munkások nem ültek fel ezen nagy hangon hirdetések fogadására, és hogy a tagszerzési kísérlet, dacára a hivatalos támogatásnak, csak kísérlet maradt.

Legközelebb módját nyújtunk tagjainknak, hogy ezen egyesületeknek belső szervezetét, előnyeit és hátrányait megismerjék. Nem akarunk az ő ócsárlásukból élni és tagot szerezni, de kötelességet vélünk teljesíteni, hogy tagjaink által annyi esetben felvetett kérdésre azzal a nyíltsággal és őszinteséggel, — amelyet tőlünk jogosan elvárhatnak, — a jogok és kötelességek tárgyilagosa megvilágításával feleljünk.

Megnézzük, vajjon igaz-e, hogy az illető egyesületek jótékonyt gyakorolnak a munkásokkal, amikor őket oda becsalogatják.

Legközelebbi számunkban megjelenő fejtegetés azt is érthetővé fogja tenni, vajjon mi tette szükségessé a tagszerzésben a felsőbb-ség tekintélyének előráncigálását, holott arra eddig soha sem volt szükség és nélküle fejlődtek ezek az intézmények nagyokra, holott most, dacára a szolgálati főnökségek buzgalmának, visszaféjődnek.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

1. Az egyesület minden tagja neje halála esetén 400 kor. segélyben részesül.

2. A tag halála esetén annak kedvezményezettje, ha a tag az A) csoportba tartozott 2000 kor.
 " " " B) " " 1200 "
 " " " C) " " 1000 "
 " " " D) " " 600 "

baleset folytán beállott halál esetén,

ha a tag az A) csoportba tartozott 3000 kor.
 " " " B) " " 2000 "
 " " " C) " " 1500 "
 " " " D) " " 1000 "

végkielégítésben részesül.

3. Teljes munkaképtelenség esetén 15 évi tagság után a tag

ha az A) csoportba tartozott 2000 kor.
 " " " B) " " 1200 "
 " " " C) " " 1000 "
 " " " D) " " 600 "

Az E) csoportban 20 évi tagság után 1000 kor.

halálesetre 1000 "

balesetből kifolyó halál esetére 2000 "

balesetből kifolyó teljes munkaképtelenség esetére 1000 "

balesetből kifolyó részleges munkaképtelenség esetére 40-400 "

a tag nejének elhalálása esetére 400 "

a tag gyermekének elhalálása esetére 50 "

és a tag betegsége esetére 40-60 "

végkielégítésre jogosult.

4. Minden tag 3 hónappal tovább terjedő betegség esetén 40-60 korona betegségre és balesetből kifolyó sérülés esetén, a került nagysága szerint, 400 koronáig terjedő baleset segélyre jogosult.

5. Husz évi tagság után az A) B) C) és D) csoportbeli tagok 300 koronától 500 koronáig terjedő előleget kapnak.

6. A tagok úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyésze által a készkiadások megtérítése ellenében képviseltetnek.

7. Az egyesület közlönye minden tagnak díjtalanul jár.

8. A tagok alapszabályszerű biztosíték mellett a „Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet”-től kölcsön vehetnek igénybe.

Minden baleset, annak megtörténte után azonnal. de legkésőbb 48 óra alatt az egyesület vezetésénél okvetlen bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 12. sz. kimutatott segélyösszeg

267.500 K.

Ujabb segélyek:

4369. Boros Mihály Losonc 1000 K

106. André József Bpest (női) 200 K

Balesetsegélyek:

Lapunk 12. sz. kimutatott segélyösszeg

57.093.93 K.

Ujabb balesetsegélyek:

247. Nagy Sándor Russ 40 K

968. Strixner János Rpalota 30 K

A közuti vasut ujászületése.

Még hónapokkal ezelőtt is úgy látszott, hogy Jellinek Henriket nem lehet a közutitól, a közutit Jellinekötől megszabadítani. A sajtó kérelmettel hadjáratát mégis siker koronázta. Jellinek kiesett a közuti vezérigazgatói székéből.

Megkezdődött tehát a tisztítás műve, mely első sorban ugyancsak Jellineköt söpörte el végleg a közuti területéről. Nem is lehetett másképen ezt az óriási munkát végrehajtani, mint a Jellinek név és rendszernek teljes kiirtásával.

Évtizedeken át a Jellinek név és család uralta a fővárost. Valóságos állam volt az államban. Ami boszuság a magyar főváros közönségét e hosszú idő alatt érte, az mind e gyűlölt névvel volt összefüggésben. És mégis majd egy emberöltőn át zsarnokoskodhatott száz-ezrek érdekén.

A főváros magisztrátusa mintha ki lett volna szolgáltatva a közutinak, főleg Jellineknek; velük szemben megtörtött a legerősebb akarat, a legszükségesebb kívánalom. Jellinek és családja oly szilárdan ült a legnagyobb fővárosi vállalat birtokában, hogy eredményesen és sikeresen dacolhatott az egész város méltó haragjával.

Most, hogy kiestek a hatalomból, láthatjuk, hogy tulajdonképpen nem is voltak olyan hatalmasok, mint amilyen félelmetes nimbus övezte híriket. Jellinek szintén halandó ember, kinek hatalma hírében állott, mit sok ember érdemtellenül kovácsolt személye köré. A nagy takarítás alkalmából Jellinek gyenge oldalai is napvilágot látnak, mely mélyen leszállítja az eddig elfoglalt jóhírnevet.

Szerencsésének titka az emberek korlátolt-ságában fekszik, kik egyik társuknak sokkal több értéket tulajdonítanak, mint amennyivel valóban rendelkeznek. És Jellinek értette a módját, hogyan kell az emberek gyengeségét saját

számlájára kamatoztatni. Jellinek így ura tudott az eseményeknek maradni és szédületes karrierjét vagyona gyarapítására, családjának emelésére, a hatalom fitogtatására használta.

Parvenü embereket azonban a sors keze mindig utól éri; a hatalom magasságából le-szédülnek az ismeretlenség, a feledés posványába. Most a Jellinek-család is alul került és alig hisszük, hogy valaha is számottevő befolyásra tehesenek szert.

Különös szerepet játszott a Jellinek-család a főváros újabb történetében. Valóságos dinasztia volt, mely feltételeket diktált, irányt szabott, kegyet osztogatott vagy büntetett, aszerint, amint érdeke, szeszélye, kegyessége kívánta. Ezzel a családdal örökös ellentétben állott a közérdek; mindig ez és soha Jellinekék nem engedtek. Bizonyára jóval előbbre volna most a főváros, ha sorsát nem térítette volna el évtizedeken át a Jellinek-család.

A fővárosi polgárság már nem is mert kérni, abban a feltevésben, hogy kérelme úgy sem nyer meghallgatást. Ezért volt folytonos ellentét a városi tanács és a közönség felfogása között. A tanács tevékenysége elé elháríthatatlan akadályt gördített Jellinek, mely nem birt megbirkózni a családi politika kényuri akaratával.

Ebben az elszomorító állapotban végre is találkozott egy elszánt kis csoport, mely mérészen odadobta a hatalmas vezérigazgató elé az élet-halálharc keztyűjét. Majdnem lehetetlen dologra vállalkoztak; törekvésüket végezetül mégis siker koronázta. Jellineköt kiemelték trónusából és odaállították a közvélemény ítélő-széke elé.

A multak lapjain böngészve, olyan esetek jöttek napvilágra, hogy Jellinek kénytelen volt teljesen visszavonulni attól a vállalatotól, mellyel együtt nőtt naggyá, mely hatalmát, mesés gazdagságát megalapozta. Elképzelhető mily érzéssel hagyta el szereplésének küzdőterét, hol csak egy jelszót, egy fogalmat, egy akaratot, kedvet és embert ismertek: a Jellineköt.

Sikerei elszédítették, tul merésszé tették. A vállalat összes jövedelmező állásait családja tagjaival foglaltatta le. Ez lett a veszte. Felkeltette az emberek irigységét, mit konokasága ellenszenvvé dagasztott és kutatni, figyelni kezdték a Jellinekék működését. Ilyen körülmények között el kellett veszniök és el is veszték hamarosan.

Előbb a kisebbek dőltek ki a sorból, hátra volt a százados tölgy kidöntése. Akik az eseményeket figyelték, csodálkoztak, mily gyorsan pusztult el ez is a földszinéről. Gyenge oldalán fogták meg és egy-kettőre a földön volt. Két kézzel kapaszkodott a még menthető hatalomhoz, mely esetleg a régi dicsfény halvány sugarát biztosíthatta számára. Ellenfelei azonban nem voltak iránta irgalmasok, kipusztították a Jellineköt nevet örökre a közuti utjából.

A közutinak szüksége volt a Jellinek uralom megszüntetésére. De ez kellett a fővárosnak is, hogy végre a sok jogos kívánság teljesíthessék, a főváros fejlődhesse. Remélhetőleg új korszak köszönt a városi közlekedésre. Olyan, amely összhangban van a közönség és a vállalat érdekével. E tekintetben nem lehetnek ellenséges felfogások, mert közösen kiegészítik, gyarapítják, szolgálják egymást.

A főváros életének szerves részei a közlekedési vállalatok. Mig ezek a közösséget szolgálják, addig van remény a város fejlődésére. Nagy hiba, mikor maga a közlekedési vállalat szembehelyezkedik a várossal. Az efajta küzdelemnek mindkét fél megadja az árát.

Jellinek csak harcolt, ellenkezett a közönséggel. Nem volt annyi ítélőképessége, hogy belássa azt a kárt, melyet ezáltal a városra zudított. Az új korszaknak hosszu időn át elég dolga lesz a tisztogatással, mielőtt a tettek mezejére lép.

A fővárosnak és a közutnak lesz szerencséje, ha az új vezetőség az eddigi hatalmaskodás helyett a kölcsönös megértés, a kölcsönös méltánylás nézőpontjából bírálja el a felmerülő kívánásokat. Közlekedési vállalatnak első sorban a közérdeket kell számításba vennie, melynek szolgálatában saját gyarapodását is feltalálja.

A főváros tanácsának a Jellinek-estet szintén tanulsággal szolgál. Az új irány kezdetén mindjárt meg kell az irányítás gyepöljét ragadnia. Különös volt eddig is, hogy a vállalat rángatta a fővárost, nem pedig megfordítva. Ebből a ferde helyzetből nőtt ki mindazon sok baj, mely a főváros polgárságát már-már a tanácsa ellen fordította. A tanácsnak, mint a közérdek őrének, a polgárság és intézmények felett kell állania, hogy hivatását minden irányban a köz javára fordíthassa.

A Jellinek-estet hihetőleg a tanács felfogását is megváltoztatta és ebből a szempontból is élénk megelégedéssel üdvözljük a közuti újjászületésének nagy munkáját.

A munkásügyről.

Az államasvati munkások ügye lassu következetességgel csekély jelentőségéből nagyfontosságú napirendd é dagadt. Az az evolúció, mely megtermékenyítette a zord mezőt, nem egyedül a társadalmi probléma elterjedéséből merítette éltét nedveit, hanem a közszükségéből, abból a kényszerből, mely a fejlődés gátjait kénytelen bizottsággal téríti el az utból.

A munkásügyet nem lehet már olyan szemüvegen nézni, melyen át a parány még kisebbnek tetszik, azt a valóság világánál a maga eredeti mivoltában kell megvizsgálni. A révedező bizonytalanság az oknélküli félelem kezd elenyészni, hogy helyet adjon a való élet szemlélésének, a létező állapotok helyes felismerésének.

Ebben a beállításban a munkásügy már nem az agitátorok és nem a honmentők privilegiuma. Az egész vasutügy fejlődésének biztos záloga azok kezében nyugszik, kik kellő tapintattal felismerik a lázas szervezet nyughatatlan vérkeringését. A betegség a szervezetnek csupán kóros elváltozása; okos rendelkezésekkel meg lehet gyógyítani. A gyógyító ir azonban nem a flastrom, mely a test legnagyobb részét a további kór szabad martalékának engedi át, azt belsőleg a szervezet egészére kell használni, ha attól teljes gyógyulást várunk.

Ami a munkásügy megoldása tekintetében az utóbbi időben szőnyegre került mind azt a célt szolgálta, hogy a szépség hibák eltűnjenek a szemlélő elől. Végeredményében senki nem tagadhatja el a haladás jelenlétét, de ezekkel az arkánomokkal a nyughatatlanság, a békétlenség, az elégedetlenség mégsem szűnik meg.

A nyújtott előnyök híjával nem roskadoznék a munkásság az élet terhe alatt. Arra ideje alkalmat került volna még későbbben is, azzal későbbben is élhetett volna akkor, mikor a létfontartás eszközei biztosítottak! Ezek a kedvezmények megelőzték a békére és rendre vágyó munkások ezreit. Nem tagadjuk, ezek akövetelmények nagyon is közelről érintik a vasuti budgetnek erőszakkal jövedelmezőre állított mérlegét. Most, amikor minden a takarékoság jegyében születik, okvetlenül elpusztul az olyan eszme, mely kiadást vonna maga után.

A vasuti munkások a vasutra nézve nem képeznek inproduktív értéket. Talán épen ennek

az ellenkezője áll, mert az a tőke, mely a vasuti munkások díjazására fordítatik busás hasznót, kamatot, jövedelmet jelent. A mostani munkabérek azonban már nem állanak a nyújtott ellenszolgáltatással arányban. A viszonyok megváltozása a munkás munkaértékét is fokozta, a vasut ellenben ezzel a megváltozott körülménnyel egyelőre nem képes megbarátkozni.

Állami vonatkozású intézményeknél legkönnyebben azzal lehet takaródní, hogy az állami gépezet nem képes oly gyorsan a viszonyok megváltozásához alkalmazkodni, mint amilyen rohamosan az események egymást követik. Szó sincs róla ez a köpönyeg rendkívül alkalmazkodó képességű, rugalmasságánál fogva minden eshetőségre feltétlenül talál. A nyomor, a szükség azonban nem képes olyan magaslatra felemelkedni, hol annak viselése állami rezonból elfogadható.

Bizonyos esetekben az ígéretekkel való kecsgetés megnyugtató következményekkel járhat, de merő hallgatással a dolgok menete felett napirendre térni nem lehet. Ilyen alakban stagnál a munkások bérijavítási kérdése hosszabb ideje. Minden oldalon csend, a nyugalom, a mozdulatlanság csendje, míg középen az elégedetlenség krátere füstölög.

Ezt a füstölögő tüzhányót megszokta már a környezet. Nem háborog, nem tombol. Azt az erőt, mely így veszendőbe megyen, okos belátással hasznosítani lehetne. A munkások keresete feltétlenül revizóra szorul, abból a keresetből megélni nem lehet. A vasutintézet eminens érdeke, hogy alkalmazottaival végre rendbe jöjjen. A jelenlegi nyugtalanságot remélhetőleg nem vezethetik külső eszközök használatára vissza, mert a drágaság olyan közismert, hogy még a hivatalos körök sem tagadhatják el annak kártékony jelenlétét.

Mikor tehát a munkások helyzetük javítását sürgetik, maguk és családjuk iránt tartozó emberi kötelességüket teljesítik. Akár előbb, akár utóbb következnek el a munkabérek emelésének ideje, annak utjába állani nem lehet. A vasut saját érdekében cselekednék, ha ezzel a ténynyel számolva a munkás kérdés radikális megoldásának fonalat felvenné.

A nyugbérügyeknek igazságosabb alapokra való helyezése is a munkásoknak egyik fontos követelése. A dolog természete azt hozná magával, hogy egyazon intézmény keretén belül a hasoncelu jötekönyalapot egyöntetű elbánásban részesítsenek. A vasutnál ezt a célt annyival inkább meg lehetett volna közelíteni, mert az évtizedek óta hasznosan működő nyugdíjintézet mintegy példának kínálkozott.

A hivatalos retorta utvesztőiben azonban a munkások nyugbérpénztára nagyon is eltávolodott az eredeti elvtől és abban az alakjában, ahogyan ma előttünk áll, nem képes azt a hivatást betölteni, amely életre hívta. A vasut a nyugbérpénztáron is nyerni akart és azoknak az ellátását is a tagok egyetemére toltá, kiket azelőtt egyedül maga kártalanított.

A nyugbérpénztárhoz a vasut sokkal kisebb százalékban járul hozzá, mint amennyivel mint munkaadónak részesedni kellene. A teher, a járulék megtérítése a munkásokat nyomja, míg a vasut igen jó üzletet csinál belőle. A munkában elszerecsentlenül teljes kielégítését a nyugbérpénztár feladatává tette, melyért külön ellenszolgáltatás nem kötelezi a vasutat.

A humanizmusnak ilyenén értelmezése nagyon érzékeny teher a munkásságra, melyért a nyugbérpénztártól nagyobb áldozatot követelhetnek. A nyugbér megszabása sem alapul helyes következtetésen, mert a kiérdemelt nyugbér fix összegekben van stipulálva. A nyugbér általánosságban a szolgálati évek szaporodások arányában emelkedőleg szokott megállapítani. Mikor a vasut a munkásokra nézve ettől az elfogadott elvtől eltérő szabályokat alkotott, már eleve tisztában lehetett azzal, hogy ez a rendezés állandó jellegű nem lehet.

A munkások nem is nyugosznak bele ezekben a sérelmes intézkedésekbe, hanem követelik azoknak a revideálását, megváltoztatását. Hisszük hogy törekvéseik illő méltánylásra találnak. A vasutnak eminens érdeke a munkások megelégedettsége. Ne akarjanak minden kategóriára nézve különféle intézkedésekkel kísérletezni. Leghelyesebb, ha a régi, kipróbált nyomokon

haladnak, mely a vasutasoknak vérévé vált és melyen — véleményük szerint — az igazságos elbánást találják meg.

Első villamosvilágítás a vasutakon.

Az 1840-es években az egész világon nagy figyelmet fordítottak már a villamosáramban rejlő sokoldalú erő hasznosítására. E téren Szentpétervár Oroszországban vezetett, hová a nemzetek legkiválóbb fizikusai összevették, hogy kísérleteik által a villamosság végtelen birodalmát közelebb hozzák a kutató emberi elméhez.

Ez időtáiban Szentpétervárott élénk mozgalom volt észlelhető, hogy a villamosáramot világítási célokra használják fel. Az akkori ismeretek szűk körében természetesen még szó sem volt arról, hogy a villamosáramot a most szétlétben használatos dynamogépekkel állítsák elő. A villamos erőforrásnak csupán az addig ismeretes elemek képezték alapját; a kísérletezők sem szorítkozhattak másra, mint arra, hogy az elemek célszerű csoportosításával erős és állandó villamosáramot nyerjenek.

A villamosvilágítás problémájának egyik szivós kitarású előharcosa a francia származású le Motte fizikus volt. Kísérletei több irányban sikerrel kecsgettettek és eközben jutott arra a gondolatra, hogy vonatok jelzéseinek megvilágítására a villamosfény célszerűen volna felhasználható. Nem tévesztendő szem elől, hogy abban az időben a világítási technikáról beszélni sem lehetett. Gyertya és mécses árasztotta még a főuri palotákban is halványan pislakoló fényét. Képzeltető az a gyertyavilágítás, mely a vonatok lámpáinál volt szokásos!

Le Motte gondolt először arra, hogy ezeket a lámpákat villamos fénnel cseréli ki. Miután abban az időben a kontinensen Anglia volt vasut dolgában legelőbbre, oda tette át kísérletezéseinek színhelyét. Hosszu, fáradságos munka után jutott abba a helyzetbe, hogy konkrét javaslatlall léphetett a nyilvánosság bírálata elé.

Sok huza-vona után a Great-Western-vasut mutatott hajlandóságot a kísérlet engedélyezésére. Így Le Motte mégis csak közelebb jutott kitértő céljához és megkezdte a végrehajtás utolsó előkészületeit.

A Great-Western-vasut egy teherkocsit bocsájtott rendelkezésére. Erre szerelte fel Le Motte készülékét, mely 60—70 elemből állott, a világító test pedig egy ládában volt elhelyezve.

Az 1848-ik év novemberében tartották meg a próbamenetet. A Great-Western-vasut Paddington állomásáról indult el a vonat este 1/2 7 órakor. Alig hogy Le Motte elhelyezkedett helylén, működésbe hozta az elemeket. Az akkori világításhoz szokott közönség megbűvölten szemlélte a felséges látványt. A batteria kitogastalanul működött, a szemlélők pedig nem győztek eléggé csodálkozni a villamos világítás nagyszerűségén.

Le Motte-val együtt többen helyet foglaltak a kísérleti kocsin, hogy tanui legyenek a próbamenet sikerének. A vonat végre megindult. Az uton hosszú fényávot hagyott maga után a vonat, miután a kísérleti készülék az utolsó kocsihoz volt felszerelve. Szemtanuk elbeszélése szerint a villamos lámpa olyan fényt árasztott, hogy a pálya nagy messzeségben át volt tekinthető. A próbamenet Sloughállomásig tartott, ott a kocsi leakasztották. Az egész környék az állomáson szorongott, hogy lássa a legújabb csodát.

A kocsi 200 yardnyira ujságot olvastak villamos fénylél. Az állomástól nem messzire fekszik az angol király Windsor-i kastélya.

Abban a feltevésben, hogy a fény a kastélyban is látható lesz, úgy fordították a villamos lámpát, hogy arra világítson. Mindenki elragadtatással beszélt a villamosfény szépségéről. Sloughból egy legközelebbi vonattal vitték vissza a kísérleti kocsi Paddingtonba. Általános volt a meggyőződés, hogy ezzel a kísérlettel a villamos világítás jövője elérkezett.

Természetesen nagy utat kellett sok csalódnak megtennie, míg a fejlettség mai fokáig eljutottunk. Már ennél a kísérletnél is kitént az elemekkel táplált világítás nagy hátránya. Az elemek és készülék sokat szenvedett az uton, mert a vonat rázása majdnem egészen tönkretette a készüléket.

Utána hosszú ideig nem is gondoltak arra, hogy a vonatokat villamoslámpával lehet világítani. Részben drága és költséges, részben bizonytalan volt ez a világítás és az első kísérlet után hosszú szünet állott be.

Közben az olajméces, majd később a gáz terjedt el. Mikor az akkumulátorok tökéletesedtek és az igények is emelkedtek, újból elérkezett a villamosvilágítás ideje. Természetesen nem abban a kezdetleges alakjában került utjára, mint hajdanában. Most szélleiben el van már terjedve a villamosvilágítás a vasutakon. Ujabb mag a kocsi termeli a szükséges villamosáramot, egy e célra a kocsi alá szerelt kis dinamógéppel.

Mi, kik oly távol állunk a vasutak bölcsőjétől, ezeken a dolgokon mosollyal térünk napirendre. Pedig mennyi erőnek, eszmének kellett elporladni, míg a mostani nagyszerű fejlettség fokáig eljutottunk. Ezek a kísérletezők adták az impulzust a következő nemzedéknek. Most is abból élünk, mit az elődök sejtés képében hagytak az utókorra.

Le Motte abban az időben lépett tanulmányával a nyilvánosság elé, mikor a villamosvilágítás még csak szárnypróbálgatásait tette. Már akkor megérezte nagy jövőjét a vasutnál, és hogy nem tévedett, azt a következmények igazolták.

Gyorsan felejt az utókor. Az uttorok érdemeit oly gyorsan elhomályosítják, elfelejtik. Poros föliánsok lapjai között véletlenül bukkanunk rá azok neveire, kiket örök dicsőség illet meg. Ilyen munkát végzett Le Motte is, megérdemli, hogy emléke ne adassék át az örök enyészetnek.

A vonatok villamos világításának problémáját Le Motte vetette föl, őt illeti a föltalálói elsőség, dicsőség. Megérdemli, hogy felelevenítsük emléket és oda állítsuk azok közé a halhatatlanok közé, kik a vasut történetében arany betűkkel vannak feljegyezve.

A vasut történetének egyes fejezeteit sűrű homály fedi. Ilyen darabokból, mint a Le Motte esete, állítjuk össze a hiteles tényeket, miként a mozaikot is apró darabkákból rakják össze. Szolgáljon e kis megemlékezés adalékkul a vasut fénykorához.

A vigyázó bácsi.

(Hive). Pontosan kell hivatalba jönni. Ugy, mint az iskolás gyermekeknek. Aki késik, azt felírja a vigyázó bácsi, a tanító bácsi meg kitérdepelteti.

Mióta ez az új rend, azóta ott állunk kora hajnalban már a bezárt kapu előtt és várjuk, hogy kinyissák az ajtót. Azután berohanunk és mindenki fenhangan tanulja a leckéjét, hogy felhívásra betéve felelhessen.

Rendkívül jó ötlet volt a vigyázók intézményének ötlete. Öröm nézni reggelenként a koránkelő, álmosképi hadsereget, amint gyűrött ábrázattal bandukolnak a hivatal felé. Belőlük ugyan vajmi kevés haszna lett a vasutnak, mert a hivatalos időt ritmikus ásítózással töltik el.

Két óra alatt sem térnek magukhoz, addig pedig egyébről sem álmodnak tágranyított szemmel, mint a vigyázó bácsi tisztés alakjáról.

Én a magam részéről csak külsőleg bosszankodom, tulajdonképpen örülök az új rendnek. Eddig pont 12 órakerébredtem fel naponta, mert orvosom úgy találta, hogy az alvás felüdit. Ugyan jobban szeretek lumpolni, legalább megismerkedem az éjjeli étellel, de egyelőre orvosi rendelethez kénytelen voltam az ágyam adni elsőbbséget.

A korai hivatalbajlás a régen várt fordulatot hozta meg életrendemben. Miután reggel sohasem szoktam felkelni csak délután: hivatalos ügyeim pontos ellátása végett ezentul egyáltalán nem fekszem le, hanem átvirrasztom az éjszakát. Képzeltetik, a jó kicsi, szép kicsi nők mily kitörő örömmel fogadtak. Szóval örülünk kölcsönösen és az új rend tisztelőire karongfogva vezettek fel a vigyázó bácsihoz. Napal a hivatalban, éjjel a mulató helyeken vigyáznak reám. Isteni élet, jobb mint azelőtt.

Kár, hogy nem vagyok nő, most legalább 200 koronát vágnék zsebre, hegyében még kitűnő Palit játszhatnék az éjszaka világában. A miniszteri rendelet úgy szól: hogy csak az kap, kinek édes gyermeke van. Tisztelt rendelet szövegező barátomnak látni kellene mennyi édes gyermekem rajong engem újabb körül. Akkor nem 200, de 400 korona segélyt és vagy 4000 korona építési pótlékot szövegeztet volna számomra. Elvégre azokat az aranyos, édes gyermekeket valakinek eltartani, ruházni, ápolni, eltakarni kell. Erre a célra volnék én teremtvé, tehát jogosan követelhetnék magamnak részt a nagy osztozkodásnál.

Ha nem adnak, az sem baj. Felveszek 250 korona kölcsönt és öngyelemez magamat. Ebből még a vigyázó bácsinak is juttatok egy darab szivart, hogy késésem esetén el ne felejtse felírni a nevemet. Fogalmam sincsen róla, mi történnék velem, ha későn jönnék a hivatalba. A morózus, szigorú rendeletről sejtem, hogy valószínűleg nem adnának kotillon érdemrendet. Azonban rajtam egy-két rendelet nem fog ki, sem a vigyázó bácsi.

Hónapos szobából kiköltözök és átteszem főhadiszállásomat a hivatalba. Van Schöberl íróasztalom, mely éjjel két személyre felteríthető ágy. Itt lakom én legújabb és ide várom a végrehajtót. Az összes restanciákat felíratom vele és nyilvános árverésen adatom el.

Azonban egy baj van. A kapus rossz szemmel nézi, ha én késő éjszaka — félénk természetemet alapul véve — kísérettel jelenek meg. Joggal tekinthetem ezt az eljárást, személyes közreműködésem megsértésének. A miniszteri rendelet kiadása óta elvből kerülök minden olyan összeköttetés, mely nem az édes szó értelmén alapul. A legédesebb teremtet válogatom ki, hogy édes jelenlétével megédesítse édességre vágó lelkemet. Aki ebben a munkában háborgat, avagy korlátoz: az szembehelyezkedik a minisztertanács intencióival. Nemde, nekem van igazam? Az ellenkező eljárás pedig bűn.

A vigyázó bácsi úgy látom már régen megirigyelte fenomenális berendezkedésemet. Komoly-sága a kis hamisnak nehezére esik, de én úgy teszek mintha nem is látnám. Feltűnő figyelmességével kíséri lépteimet és zugó helyesléssel üdvözöl a pontos megérkezés pillanatában. De hogyan is késhetnék el, mikor ott lakom a hivatalban! Van lakásom, fűtés, világítás és Quisisana kiszolgálás. Akkor kelek fel, mikor akarok, pontosan betartom a hivatalos órát, arról meg nem szól a fáma, hogy dolgozni is kell.

Eddig baj volt, ha későn jöttünk és dolgoztunk; most a hivatalos óra betartása a fő, dolgozni nem muszáj. Szóval féljg-meddig még nyertünk is az új renddel. A legnagyobb nyereség azonban a vigyázói intézmény.

Szegény pasasnak egész éjjel azon kell törni a fejét, hogy reggeli missziójáról valahogyan le ne késsék. Felteszem, neki kutya baja se lenne, ha magának több jogot engedélyezne mint a többinek. Nagy állás, fontos beosztás a vigyázói referáda, neki meg lehet engedni a későn való bejárást. Különbönc sincsen sok értelme, mert hallomás után az általam feltalált módszer máris többen követik. Mikor mindenki majd a hiva-

talában fog lakni, a vigyázó is eltűnik a feledés tengerében.

Nagy hála kötelezte a korán bejárás feltalálóját a házas embereket. Az asszonyok kénytelenek voltak belátni, hogy a szigorú rendelet előtt nekik is meg kell hajolniuk. Most a férjeknek korlátlan kimaradásra passepartu-t adnak, csak ne késsenek el a hivatalból. A kávéházi és korcsmai élet ismételen felveszi régi családi jellegét, hol a jó és pontos hivatalnokok zártkörű mulatozással készülnek a másnapi munkára. Azok, kiket vagy 25 esztendővel ennek előtte könnyes szemmel bocsájtottunk el a legényi sorból mind ott nevetgélnek a törzsasztalnál.

Fenekestől felfordult a házirend, hogy helyét egy egészségesebb, gyakorlatibb rendnek engedje át. Ebben találok én a hivatalos óra betartásának fontosságát. Most már nem éppen okvetlenül kell lefeküdni, hivatali érdekből virrasztani is szabad.

Hiába tiltakoztam eddig a „korhely“ megbélyegzés ellen, mitsem használt. Ujabbán kétségbeesnek ismerőseim, ha nyugodni térek, hátha lekésem másnap a jelentkezéstől. Közmeignyugtatóra e helyütt jelentem ki, hogy bármely áldozat árán sem engedem az új szokás eltörlését. Inkább pontosan bejárok a hivatalba, de korán lefekvéssel nem hagyom magamat terrorizáltatni.

Vasutas jólét és kávéfőző masina.

(Brr.) Egyes állomásokat a tisztelt jóléti gondoskodás furcsa instrumentummal ajándékozott meg. Valamelyik szép napon önkezelésben megérkezik a kiválasztott helyre egy modern gyorstűzelő ágyura emlékeztető alkotmány.

A naivabbak azt hitték, hogy ezek az öldöklő szerszámok a Dardanellák blokádjára érkeztek az illető állomásra. Félve, remegve állják körül és elfojtott lélekzettel lesik mikor pukkan egy nagyot.

Nem sokáig késlekedik a magyarázó írás. Kávéfőző masina jött önkezelésben, hogy fekete-kávézásra szoktassa az alkoholt élvező vasuti személyzetet.

Itt volt már a kávéfőzésnek ideje. Az emberek idegzetét egy kissé meg kell recsegtetni hivatalos zamatu cikórialével. Erre a célra a kávéfőző masina kétségtelenül kiválóan alkalmas. Annyi kávé lehet benne egyszerre főzni, hogy magát az állomást is ki lehet vele önteni.

Helyes gondolkodás! Ha már veszünk kávéfőzőt, vegyünk akkorát, mint egy 48 cm.-es hajóágyu. Száz csésze számra gyártja majd a feketét; a teljeset és piccolót. Jut is, marad is belőle. Mikor meg nem lesz rája szükség lövőgyakorlatokat végezhetünk vele, esetleg kölcsön adjuk a hadviselő feleknek.

Meg kell adni, remek technikai mű. Van azon vagy két tuat biztosító szelep, vizállásmutató, központi fújtató, vacuum cleaner, szelöltető, automata mérleg, gramofon meg az isten tudja miféle legújabb berendezés, sőt a szikratávíró és hangár sem hiányzik róla. Egyet azonban elfelejtett a szállító vállalat mellékelni: szakácsnét, vagy a tűzilegényt, ki a kávé fogja megfőzni.

Felteszem, hogy a szállítási feltételekben sem volt vászoncselédrről szó, ezért nem pakoltak a kávémasinához főzéshez értő kiegészítő alkatrészt. Szóval praktikus berendezése mellett sem teljes a vasut legutolsó jóléti intézménye.

Beavatottak azt állítják, hogy kávé, cukrot, tüzelőt, csészét és kanalat a masina magától gyárt, mert erre vonatkozólag szintén hiányosak a kioktató magyarázatok. Állomásaink azonban legalább egyelőre nem tétlenek és hálátlanok új vendégükkel szemben. A községi tűzoltó főparancsnok vezetése alatt tűzoltási gyakorlatokat végeznek a kávéfőző instrumentum platói segedelme mellett.

Mint a pápuák a liberias uniformist, úgy áll-

ják a közsébeliek körül ezt az ördögös gépezetet mikor az állomási tüzelő kúrt félelmetes harsogásával a gypre cipelik. Kürtője végére ráhúzzák a tömlőt és a biztosító szelepek sikerült forgatásával markirozzák a gőzfecskendő működését. Azóta a tüzesetek alább szálltak, mert félt, hogy a kávéfőző előbb végez eredményes munkát, mintsem a biztosító társaságok közbelépésének ideje elérkezne.

Reggelként az állomási személyzet repülőgyakorlatokat végez vele és úgy kémleli a váltók állását. Délután vaktöltéssel nagy távolságra célba lönek a kávémasinával.

Kár, hogy nincsen minden állomáson; legálább az utasok nem mindennapi élvezetben részesülnek. A hiányzó alakítások (szakácsné, kávé, cukor stb.) elintézése után megindul a Máv.-on a nagy feketézés. Ez a masina 50 liter ürtartalmu. Nem nagy, de épen elegendő nagyságu. Egyszerre csak 500 adagot főz, mi tekintve a vasutasok korlátolt létszámát, megengedi, hogy a feketéző porcióját kávéval telt fürdőkádban ülve maga körül kanalazhassa.

Miután a feketét előreláthatóan mérsékelt áron, önköltségben fogják számítani, a vasutasok ellenben annyit nem fogyasztanak el, azt ajánljuk, hogy a felesleges mennyiséget bőr alá fecskendezhessük. Ettől a piros vér átváltozik feketekávé színűvé; a véredényelmeszedés helyett véredény elcikoriasodás következik be. Utóbbi kevésbé veszedelmes betegség, az illető pedig csupán mesterséges halállal mulik el.

Azt hiszem csészéről korai volna gondoskodnia. Az állomási- és vonatszemélyzetet turnusokban odarendelhetjük a masinához, a kiömlő csapot torkukba leeresztve addig bocsájtunk beléjük feketét, míg fülükön ki nem csordul. Így feketével alaposan megtelítve, feltevésem szerint néhány órára megóvjuk őket az alkohol romboló hatásától.

Nekem mód felett tetszik a jóléti idea. A vasutas ebből azt láthatja, hogy a jólétet nem apró adagokban, hanem félhektó számra mérik nálunk. Annyi jólétet szedhet magába, amennyit akar. Azonban egyről mindenestre megfelekezett a jóléti tudomány.

A kávéfőző masinában bort is lehet forralni. A masina bizonyára lesz olyan diszkrét, hogy erről a főzési metódusról nem tesz hivatalos jelentést. Akkor pedig beáll azon eset, mikor az egész vonal pajzán jókedvtől fog hangozni.

Nem akarok gyanusítani, de azt hiszem, ennek a masinának gondolata mögött elrejtve ott pislog az igazi cél: a borforralás lehetősége. Nem kell okvetlen alkoholt fogyasztani, sokkal egészségesebb, ha forralt bort iszunk. Ettől jókedvünk lesz, dalolunk és a jólét célját, a valóságos jókedvet valamennyire megközelítjük. A kávéfőző masina alakításainak elmaradását körülbelül már megértem. A vasut nem is fog cukrot, kávé Nestlé lisztet még egyebet küldeni, hanem jóféle hegyi bort és kávéfőzés maszлага alatt a sárga földig leitatja bánatos alkalmazottait.

Felfedezésemet nem késlekedem felebarátaimmal közölni, hogy ne törjék hiába a fejüket. Inkább csináljanak nagy előkészületet, mellyel méltó formában szentelik fel a bortforraló kávéfőző masinát. Tehát előbb bort forralunk, a mámor elűzésére pedig legvégül esetleg feketét is főzünk.

Addig is, míg a felszentelési ünnepélyt megüljük, csak folytassuk serényen a masinával a lövőgyakorlatokat. Mert, hogy arra is kiválóan alkalmas, azt Montenegro esete igazolja, mely még ilyen ágyuval sem rendelkezik. A vasuti jólét gondoskodását el nem vitathatjuk ezek-

után. Van masinánk hivatalos használatra, mely mindent kávé, bort, rumos teát és a többi alkohol ellenes italokat fürdőkádszámra főzi.

Vasuti ügyek.

Alig van rá példa, hogy a vasut vezetősége alkalmazottainak valamely legjogosabb kívánságát is teljesítette volna, ha a mozgalom az alkalmazottak köréből indult ki.

Ilyen törekvések mögött a rövidlátóság azonnal hatalmi kérdéseket sejtet és minden igyekezet oda irányult, hogy — a dolgok előzetes mérlegelése nélkül — a vasutasokat elhallgattassa.

Érthető volna ez az eljárás akkor, ha a vezetőség, mindenkor szem előtt tartva a változott életviszonyokat, éber figyelmet és gondot fordítana alkalmazottainak oly foku jólétére, melyre pontos és lelkiismeretes szolgálattételük mellett jogosultak, erről azonban szó sincs.

Minden, ami eddig a vasutasok érdekében történt, nem a józan belátásból eredt, hanem az időnként megnyilvánuló elégedetlenség által előidézett kényszerhelyzeteknek az eredménye. Nem is csodálható tehát, ha a vasutasok most már minden jogos kívánságaiknak teljesítését csak ilyeneknek a felidézése által tartják elérhetőnek.

Amíg a vasutasok kértek vagy panaszkodtak, nemcsak nem hallgatták meg kívánságaikat; hanem megtörtént, hogy a kérelmezők a hallott nyájás és biztató szavaktól meghatva, még az előszobákon sem voltak tul, már is lecsapott rájuk a hatalom keze. Mert bár a kérelmezés és panasz meg van engedve, ne merészelje senki tenni, mert élete fogytáig proskribált alak marad és a vasutnál soha többé semmire sem számíthat.

Ennek a kétszínű játéknak meg is értek a gyümölcsei. Ma nincs vasutas, akit arra lehetne rábírní, hogy felsőbbbsége előtt nyíltan és őszintén beszéljen, mert akkor maga alatt vágja a fát. Ma minden keserűség titokban, elrejtve lappang az emberek között és mindenki csak arra ügyel, hogy belé ne köthessenek, nem pedig arra, hogy munkáját adott esetekhez mérten jól elvégezze.

A vasutasokban teljesen megingott a bizalom azok iránt, akik sorsukat intézni hivatalosnak, mert bár parancsolókat látják bennük, de jóakarókat nem többé.

Semmiféle összekötő kapocs nem létezik *felülről lefelé*, hanem mindenütt csak az a szertelen törekvés nyilvánul meg, hogy *feljelle* lehessen érdemeket szerezni.

Ugy látszik, hogy a vezetők ezt nem látják, vagy abból a fetevésből indulnak ki, hogy a vasutasok egy mindennel örökké elégedetlen tömeg, melyet csak lelketlen szigorral lehet úgy ahogy féken tartani azzal a néhány emberrel, akiknek üres fontoskodását az intézet érdekei felett örködő lelkiismeretességnek hisznek.

Ez az elv mindenestre jó azoknak, akik a vezetők tájékoztatanságát felhasználva bizonyos nélkülözhetlenséget biztosítottak maguknak azáltal, hogy zavarokat mesterségesen furva, békétlenséget teremtve, örökösön a rend helyreállításával foglalkoznak.

Annak az egy-két áldozatnak a jajkiáltása, akiket ilyenkor bűnbakul kiszemelnek, elvész a zakatoló kerekék döbörgésében. Pedig ha fáradságot venne magának a vezetőség csak egyszer és belepillantana a vasutasok lelki világába, akkor nagyon kiábrándulna azokból, akikben ma vakon megbizik.

Magától értetődik, hogy ezt nem szalon-

kocsikban és fényes kísérlettel szabadna tennie, hanem azzal a jóakaró bizalmassággal, mellyel valamikor a mi nagyjaink vegyültek a nép közé, hogy közvetlen meggyőződést szerzhessenek maguknak azokról a bajokról, melyek a vasutasok között vannak és melyekről ma halvány sejtelmük sincs.

Ha a vasut vezető emberei néha oda ülnének alárendeltjeik közé, és mint magánemberek elcsevegnének velük, akkor soha többé nem lehetne elhítenni velük azokat a rémes összeesküvéseket, melyek ma folyton izgalomban tartják őket; hanem tudomást szerznének arról, *hogy hány ember érdemtelen arra az állásra, melybe az indokolatlan bizalom vagy a protekció beleültette.*

Mert hisz ha a vasutasok tényleg olyanok volnának, mint amilyeneknek mondják őket, akkor első és legsürgősebb teendők közé tartoznának, még a legnagyobb erőszakkal is, — egy egészen új rendet teremteni, mert akkor — tétlenség esetén — csak idő kérdése volna, mikor fog csöddöt mondani az egész nagy intézmény.

A vasutasok ma még józan belátású és kötelességtudó emberek, habár az sem volna csodálható, ha éppen az ellenkezőjét mondanák róluk, mert a vasutas soha sem kapja meg azt, mire szüksége van, és úgy, ahogyan szüksége van rá. Ha kap is valamit, nincs köszönet benne, mert soha sem kérdezik meg, hogy mire van szüksége.

Ez az oka annak, hogy minden vasutasokat érdeklő dolog a legvívisszásabb megoldást nyer, és megnyugvás helyett izgalmakat és elkeseredést szül, amikor velük tudatják.

Ma aktuális vasutas kérdések nagytömege vár megoldásra. Valószínű, hogy titokban dolgoznak is rajtuk. Ha igen, akkor alig érthető ez a titokzatosság.

Miért ne tudja a vasutas, hogy mi készül az ő érdekében és miért ne szólhatna hozzá, amikor ő róla van szó.

Ez első sorban magának az ügynek használna, azután pedig megnyugvást keltene mindenütt, mert akkor mindenki biztosra venné, hogy kívánságai a lehetőség határán belül teljesülnek.

Ma is csak ezekre az okokra vezethető vissza az a nagy izgalom a vasutasok között, amikor a nagy drágaság enyhítésére pótlékot várnak. A legképtelenebb hírek keltek lábra, melyek mindenre alkalmasak inkább, mint megnyugvásra.

Pedig nyíltsággal és őszintességgel meg lehetne egyszerre nyugtatni a vasutasokat, ha megmondanók nekik, ennyit kaphattok és nem többet, mert az állam érdekei még más szintén fontos kiadásokat követelnek. Akkor a vasutasok is belátnák, hogy igazságos bánásmódban részesülnek és megszűnnék az a folytonos bizalmatlanság, mely őket is a vezetőséget is hátráltatja a munkában.

A drágasági pótlék.

(Hive) Az olasz félhivatalos Stefani ügynökség távirati értesítése alapján jelenthetem, hogy a drágasági pótlék nevezetű oázis körüli harcok az ellenség teljes megveretésével, zászlóink elvitáztatlan fényes győzedelmével végződtek. A drágasági pótlék letarolt ormán ott leng a győzedelmi lobogó. Az ellenség meghátrált, mi pedig csekély veszteség árán örületes futamódással elindultunk.

Ha én volnék a Stefani ügynökség „saját tudósítója“ ezt a közleményt ereszeném meg a vasutas lapok között. Ha végig tekintek a drágasági pótlékért kifejlesztett harcveronalon megállapíthatom, hogy erre a háborura nemcsak

a valódi vasuti sorkatonaság, hanem a tartalék, póttartalék, sőt újabban a néplefektő II-ik korosztály is mozgósítva van.

Kaszával, kapával, sült krumplival és vingai töltött csokoládé bombával fegyverkeznek a harcra kész vasuti amazonok. Olyan éktelen sivítást végeznek, hogy ehhez képest Strauss operája mélabus magyar hallgató benyomását teszi a zenekedvelőre.

A drágasági pótlék tényleg beadta a derekát, mert hogyan konkurrálhat a kétségtelen forradalmi jelenségekkel. Olyan csendes csapatok küzdenek ellene, melyeknek hangját máskor taglejtésekkel sem lehetett megérteni. Ilyen a háboru! Harcba felhívásra mennek a katonák és akkor lelkesednek leginkább, mikor nem kell érte a tulajdon bőrtüket kockáztatni.

A vasuti generálmarsot úgy látszik a telefon híromdón megfújták, azon a masinán, melynek hangját csak azok hallják, kik a kagylót állandóan a fülükön hordják. Az eddigi mese után bekiáltották: „Más!” És tényleg másról szól a nóta. Eddig remélni kellett, ezentul követelni is szabad. Speciál én ráam ez az elhatározó lépés a flottatüntetés benyomását teszi.

Általános nekirugaszkodással akarják megpuhítani Lukács miniszter kökemény szívét. Kormányparti berkekből puffogatják az elkeseredés ágyúit, melynek lövedéke biztosan fenébe furja a fináncok dreadnoughtkasszáját. Abban van a drágasági pótlék anyaga elrejtve, a makacskodást pedig szigorubb eszközökkel szokták megpuhítani.

Ezen az általános „Vergatterung“-on nincs mit csodálkozni. Reglama szerint mindent parancsra kell végrehajtani, akár jó a parancs, akár rossz. A drágasági pótlék kivurcnizását én igen sikerült taktikának tartom, érte még a rohamot sem vetném meg. Ha komoly érvekkel nem győzedelmeskedünk, hát eszeveszett ordítózást csinálunk. Macskazenénél a bombardó nem mindig éri el a hatást, néha a haldokló malac nyafogása jobban érti a dobtütyűt.

A mi hadseregünk inkább ilyen instrumentumokkal van felfegyverkezve, mert az ágyú lyukat is tud löni, az pedig fájdalmas procedúra, kivált ha valaki a hasába kapja. Tehát nem életre-halálra, hanem az idegekre vadászunk. Az idegességtől hamarabb megbomlik a szervezet. A vasutasok szervezete ugyanis megbomlott már, bomolják meg a másé is. Ez a jelszó.

Nekem a mostani harci zaj módfelett imponál. Ez a szemléltető úgy hat, mint egy szabadságharc. Az egész vasuti had egy táborban van és büszkén viszik előre a nyomorúság fennen lobogó zászlaját. Minden közkatonának van municiója, mellyel a döntő ütközetet fogja megvívni. Így: kenyérbe sült svábbogár, megzápult teatojás, le nem foglalt fizetés, éhező gyereksorda és lármázó hitelezőszereg.

Az egész vasuti társadalom nem, kor és valáskülönbség nélkül egy táborban van. Ha soha, most bizonyára szorul Lukács, Buda-várban. A szelidek megvadultak, a vadak még dühösebbek lettek és mindezt a fenekedést még tetézi azon jelenség, hogy a királypárt is republikánussá lett. Mindenki drágasági pótlékot követel.

Kérdést intéztem Caneva hadvezérhez (jelenleg a Rombach utcában tartózkodik), hogy Tripolisz általános ostromára mikor számíthatok. Megnyugtató, hogy tavaszra feltétlenül okkupálja az anektált tartományokat feltéve, ha addig ki nem kergetik Afrikából. Ezt a jóslatot a drágasági pótlékra alkalmazva kimondhatom: a pótlék meglesz, ha ki nem dobják vele a vasutasokat.

Aprópó! Mit csinálnék én a pótlékkal kérdené tőlem valaki. Közmeignyugtatóra kijelenthetem: a tervezet készen van és végrehajtásra vár. Kipótolom ritka fogsoromat, elgyengült férfierőmet, hiányos műveltségemet. A póttartalékba lépek át, pótfizetési lajstromot készítek, magam helyett pótlást kérek, póthatáridőt engedélyezek (hitelezőimnek).

Előre készültem a nagy meglepetésre. Csalódás nem fog érní. Erről kezeskedik a nagy céció, mi körülöttünk készülődik. Azt hiszem a vasutasok tényleg egy táborban vannak. A hiányzókat is össze kell terelni, hogy jobban imponáljunk. A vezérletet szívesen átveszem, ha ezíránt nem kérnek fel. Szükségesnek tartanám, ha a következő hirdetőmnyt függesztenék ki:

Vasutasok, hadfiak!

Az óra éppen eleget ütött. Én hallottam. A drágasági pótlékért ragadtuk a zászlót kezünkbe. Velünk tart mindenki, mert megengedték.

Szabad a vásár, elő az argumentumokkal. Akinek nincsen, kérjen póthitelre.

Mit akarunk? Drágasági pótlékot, fizetésemelést, lakbérpótlékot, soronkívüli előléptetést, gyakori epidemiát, általános munkaszünetet, folytonos ünnepeket, tömeges nyugdíjazást, 60 szolgálati évet, hivatalos óra megszüntetését, a főnökök elvonását, diéta szaporítását, személyzet apasztását, örök ifjúságot, az öregség eltörlését.

Néhány szóban foglaltam össze követeléseinket. Nem félünk senkitől, mert velünk az igazság.

Igenis, az igazság napja felvirradt. Ott ragyog az égen minden csillag, sőt az üstökös sem hiányzik. Ez vezet bennünket a kijelölt útra, melyen a győzelem virága fakad. Aki győzni akar, tartson velünk. Futni ráér akkor is, mikor a hátrálás ideje elérkezik.

Mi addig megyünk előre, míg „Halt“-ot nem kiáltanak. Ha visszakozni kell megteszük azt is, mert így kívánja a becsület. Zászlónk alá tömörüljön mindenki, ki tart magára valamit és ki a győzedelmes csatáknak és gyászos futamodásoknak igazi

„Hive.“

Erre a felhívásra itt lenne egy szálíg a vasutas tábor. Kirukkolnánk a dalárda harci dala mellett és felmennénk egyenesen Budára a fináncminiszterhez. Egyenesen a Lánchidont át, ha addig — nem zárják el a forgalom elől.

Raktármunkások.

Az állomások rakodásait nagyban befolyásolja az állandó munkáshiány. Dacára, hogy ez az évszak napszámok felvételére a legkedvezőbb, az állomások mégsem kapnak elegendő munkást.

Gyakorlott munkaerőről beszélni sem lehet, mert a napszámok sokkal nagyobb napibért kap egyebütt, mint a vasutnál. Az állomásvezetők ugyan kapnának elegendő munkást, de az üzletvezetőségek hallani sem akarnak a megváltozott magasabb munkabérekéről. Így a napszámok elkerülik a vasutat és ott vállalnak munkát, hol jobban fizetnek.

Az egész vasuti hálózat rettenetesen megsínyli a raktármunkás-hiányt. Mert főleg a raktárakban van fennakadás, hol az árukat be- és ki kell rakni. Sokszor napokig elhever a raktári áru, nincs, aki feldolgozza.

Mesterségesen szaporodik az állomási áru és mégsem látják be, hogy a nagyobb bérkövetelést el kell fogadni. Ugyanazon feltételek mellett igen sok alkalma van a napszámoss-embernek, hogy kezemunkáját hasznosítsa. Nem kell attól tartania, hogy munkanélkül marad. Ha jelentkezik, bárhol szívesen alkalmaznák.

A vasut azonban 40—60 fillérral kevesebbet kínál, a munkások pedig elkerülik az állomás táját. Hiába jelentik sorra a napszámoshiányt, az üzletvezetőségek a régi bérek megtartására utasítják állomásaikat. Mert az állomásokon olyan napszámosság verődik össze, hogy jobb nem nézni azt a munkát, melyet azok végeznek.

Vasuti munkásnak hosszú időn át kell magát begyakorolnia, míg hasznos dolgot végez. Áruk mozgatásához tapasztalatlan egyéneket nem lehet állítani, mert ügyetlenségük miatt nem halad a munka. A mostani munkások legnagyobb része sohasem végzett rakodási munkát, fogalma sincsen arról, hogyan kell egy ládát megfogni. Így nem csoda, ha az árukat az állomások nem képesek feldolgozni és napról-napra visszamarad valami.

A munkáshiány még más oldaláról is érezteti hátrányait. Miután jelenleg a vasut fizet legkevesebbet, csakis olyan munkásokat szerez-

het, kiket sehol sem használhatnak. A napszámok salakjából verbuválódnak a vasuti raktármunkás, kinek arravalóságától függ az állomás raktári szolgálatának sikere.

Az üzletvezetőségek nem honorálják a beérkező panaszokat, mert eddig mindig volt a vasutnak alacsonyabb napszámért is elegendő raktármunkása. Állandó a panasz, hogy a napszám az utolsó években hallatlanul felszökött. Ezt érzi a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem és kétségtelenül megérzi a vasut is. A béremelkedés a vasutat is érinti, mert a vasut sok ezer munkást foglalkoztat.

Zöld asztalnál, vagy az aktában igen szépen festhet a raktármunkás-expozé, azonban az élet fittyet hány az ilyen okoskodásra, a vasut pedig megbánja az előre kiszámított takarékoskodást. Évekkel ezelőtt számítani lehetett a munkabérek stabilitására.

Azóta természetesen minden megváltozott. Folytonosan újabb és újabb ipartelepek létesülnek a vidéken is, melyek rengeteg sok kézi-erőt felszívznak magukba. Az amerikai kívándorlás szintén érezhető apadást idéz elő munkásokban, tehát könnyen megmagyarázható, hogy milyen kereslete és értéke van a munkásembernek. A gyárak bármilyen összeget szívesen megfizetnek, csak hogy elegendő napszámot kapjanak. Bizonyára megérzik a gyárak is a munkabér emelkedését, de alkalmazkodnak a fennálló körülményekhez.

A vasut nem lát odáig, ameddig látnia kellene, hanem makacs következetességgel kitar a már egyszer megállapított napibérek mellett. Nem a vasuton mulik, hogy a napszámok nincsenek elragadtatva ettől a következetességtől. Ellenben a vasut igenis megérzi a fokozódó raktármunkáshiányt.

Ne áltassuk magunkat, ez a makacskodás magán viseli a vasuti gondolkodás bélyegét. Mindent ugyanarra a kaptafára próbálnak felhuzni, akár odaillik, akár nem. A raktári munka szaporodik, a munkás fogy. Ez valóság, ezt panasolja minden állomásfőnök. Facér dologkerülőkkel kénytelenek a raktárakat benépesíteni és még szerencsés, aki egyáltalán munkásokhoz jut.

Legtöbb helyen a hiány állandósul: a raktárban felhalmozódó munka emberére vár. A fekbéres idő kitöltése a munkáshiány következménye, mely hol itt, hol ott üti fel a fejét. Állomások vannak, hol egész éven át nem sikerül a szükséges munkáslétszámot összetoborozni. A felek rimánkodnak, szitkozódnak; az állomásokat minden oldalról szorítják a raktári hátrálékért, a felelet pedig: nincsen elegendő munkás.

Talán mégis lehetne valamit tenni, hogy ezen a lehetetlen állapoton legalább ideig-óráig tül-essünk. Az üzletvezetőségeknek a munkabért ott a helyszínen kell megállapítani, az igazgatóságnak pedig tudomásul kell venni a változott viszonyokat. Hivatalos apparátussal a munkabérek nem lehet leszállítani, legfeljebb azt érjük el, hogy még kevesebb munkásunk lesz. Raktári munkához azonban mégis csak embereket kell használni és pedig olyanokat, kik dolgozni tudnak és dolgoznak is.

Nagy hátrány volna, ha az állomások munkásszemélyzete az alacsony munkabér miatt állandóan változnék. A vasut csak régi, gyakorlott munkásokkal boldogulhat, kiknek keze alatt halad a munka. Gyakorlatlan egyének felét sem végzik el és sokkal többet robotolnak, mintsem kellene. Manapság még raktári munkához is bizonyos értelemben szakképzettség kívánatos, melyet hosszú gyakorlat után sajátít el a munkásember.

Nem lenne hiábavaló fáradság, ha a raktármunkáshány kérdéssel behatóbban foglalkoznának. Értekezlet, ankét e téren nem segít, hanem az, amit az állomások folyton jelentenek: magasabb napibért kell a napszámoknak fizetni.

Trencsén vára.

Komor falaival ott meredez a Vág-folyó völgyében Trencsén vára. Szikla ormán tűnődik el romjaiban a felette elviharzott évszázadokon. Nagy, dicső és változatos mult emeli történeti emlékeink között a legelső helyre; falai között a magyar nemzet örök becsü eseményei zajlottak le, mely minden honfi szívet a multak dicsőségében fűrészi meg.

Trencsén várának sorsa a magyar történelemmel szorosan egybe van kötve. Honfoglaló ősaink előtt már létezett és legrégebb emlékeink között mint Trusem, Trisson, Trinčin vára szerepel.

Kedvező fekvése jelölte ki hadászati fontos szerepét. Mielőtt a magyarok bejöttek, jazgok uralták Trencsén várát. Árpád fejedelem Zuár, Kadosa és Huba vezéreit 895-ben azzal küldte el, hogy hódítsák meg Felső Pannóniát. Portyázásaik közben találkoztak Szvatopluk morva fejedelemnek Zobor herceg vezérlete alatt levő hadseregével, melyet három napi heves küzdelem után Nyitránál levertek. Maga Zobor is megsebesült Kadosa fegyverétől és fogságba vettették. Nyitra elfoglalása után Zobort a magyarok halálra ítélték és kivégezték. Nyitra eleste után Huba a Vág felső mentén minden várat, így Trencsént is megadásra készítette.

Ezzel Trencsén magyar kézre került, Árpád pedig a meghódított várakat és azok birtokait a nemzet tulajdonául jelentette ki. Trencsén régi várgrófjai közül ismeretesek Opos, ki 1069-ben, mikor Ottó morva herceg betört Magyarországra, a várat nemcsak megvédte, de Ottót megverte és kiűzte az országból.

Azután Alaghi 1141, Mihály 1194, Bob 1241, Vogomel vagy Bogumir Sobeslav fia. Ez utóbbi 1247 táján volt várgróf. A tatárok kitakarodása után nagy sietséggel emelt új várakat, hogy az általános nyomort ezáltal is enyhítse. Utánok Baas 1259, Herand 1265, Jakab 1267 említettek. Az előadottakból látszik, hogy a vár birtoklásában gyorsan váltották fel egymást a várgrófok. Történelmi feljegyzések hiányoznak ezen időből, ami mellett bizonyít, hogy nevezetesebb esemény aligha tűzódik az előbb említettek nevéhez.

Tulajdonképen történelme a Chaák (Csák) nemzetség birtoklásától kezdődik. A Chaák nemzetség 1000—1318-ig virágzott. 1275-ben IV. László király uralkodása alatt Csák István kapta királyi adományul Trencsén várát a hozzá tartozó birtokokkal együtt. Csák István IV. Lászlót segítette cseh Ottokárral vívott háborúban. 1295-ben előbbinek fia Csák Mihály került a vár birtokába, míg ennek halála után 1300-ban Csák Máté (Mathias Trenciniensis) lett Trencsén ura.

Csák Máté nevével és szereplésével szorosan össze van fonva Trencsén várának történelme. Abban az időben emelkedett országos jelentőségre és nem egyszer az ország sorsa ottan dőlt el.

Csák Máté értette dolgát, hogy magát a leg-hatalmasabb oligarchává küzdje fel. Trencsén várán kívül ő volt a Vág ura, Trencsén vármegyének főispánja és sikeres cselszövényei, hadakozásai lassan egész Felső-Magyarországot hatalma alá hajtották. Birtokai Esztergomtól a Szepességig terjedtek. Csáké voltak a leghiresebb és erősebb várak, így Visegrád is és ő emelte Komáromot az erődítmények sorába.

Számos várban ezer, meg ezer fizetett zsoldoskatona volt és olyan haderővel rendelkezett, mely a király seregével is sikeresen felvehette a keztyűt. Valóságos második király, kinek nádorispánja, udvarmestere, kincstárnoka stb., ugy mint a koronás királynak emelte nagyságát, gazdagságát, hatalmát.

Csák Máté befolyása királyokat koronázott és kergetett el. 1302-ben Csák tanácsára Vencelt hívták meg a magyar trónra, majd mikor csalatkoztak benne, elkergették és 1305-ben

Ottó bajor herceget koronázták meg királlyá. Ottó hamar megunt a királysággal járó dicsőséget: itt hagyta az országot. Gentilis pápai követnek 1308-ban sikerült Csák Mátét rábeszélni, hogy pártoljon Róbert Károly megválasztása mellé. Róbert Károly királlyá koronázva, hálából megerősítette Csákot összes birtokaiban.

Azonban a nagy barátság nem volt hosszú életű. Róbert Károly 1310-ben országgyűlést hirdetett, melyre Csák Máté nemhogy nem jött el, de párhíveivel a király ellen fordult. A hűtlenségért egyházi átokkal sújtották.

Ugylátszik Csák nem ijedt meg az egyházi átok következményeitől, mert viszonzásul a nyitrai, esztergomi és váci püspökök birtokait alaposan feldúlta és elszedte. Róbert Károly sereget gyűjtött és Csák Máté ellen indult. Rozgonyánál csaptak össze. Ámbár a csata Csákra nézve kedvezőtlenül ütött ki, a király mégsem birta az oligarcha hatalmát megtörni. Visszavonult Trencsén megerősített várába, mely sikeresen dacolt a királyi seregek ostromlása ellen.

Későbbben mégis elvették Visegrád és Komárom várát tőle, azonban a veszteségért Morvaországban kárpótolta magát, hol eredménnyel folytatta háboruit. A király végre is megtört és Csák Máté háborítatlanul birta Trencsén várát haláláig, mely 1318 szeptember 9-én következett be.

Halála után Róbert Károly vette Trencsént birtokába, miután Csák Máté örökösök nélkül maradt. Ettől az időtől kezdve a magyar királyokat nevezte Trencsén vára jó hosszú időn át urának.

Nagy Lajos szívesen időzött Trencsénben és sok új kiváltsággal halmozta el a várost. Lajos elhalálása után Zsigmond király és a német római császár volt Trencsén várura. A Hunyadiak is birták a várat, mert V. László 1454-ben Hunyadi János kormányzóknak adományozta. Hunyadi László lefejeztetése után ugyan V. László király elkobozta a várat, de Mátyás királyt ismét gyakran találjuk Trencsén várában.

Csehország követei Podjebrád király leányát, Katalint, Trencsén várába hozták el Mátyás-hoz, hol az ország nagyjai nagy ünneppélyességgel fogadták a leendő királynét.

Mátyás Zápolya Istvánnak adta 15.000 arany forintért Trencsént zálogba, míg II. Ulászló 1493-ban a várat a hozzátartozó birtokokkal, királyi adományul hagyta rája.

A mohácsi vészig azután a Zápolyák birták Trencsént. 1528-ban Ferdinánd király Katziáner János hadvezérét küldte Trencsén és Oroszlánkö vára letörésére. Nehéz napok virradtak a várra; 30 napig állta az ostromot, míg végül a vár és város a lángok martaléka lett és kénytelen volt megadni magát az ostromló seregnek.

Ferdinánd ugyan később megkegyelmezett a városnak, sőt 10 évi adómentességet is adott, a várat Thurzó Elek királyi itélőmester felesége, Székely Magdolna kapta Ferdinándtól. Thurzó pazar fényvel restauráltatta a várat.

Utána gróf Pirhus de Arco, majd Széchy Margit, későbbben pedig Popel László de Lobkovicz és gróf Forgách Imre lett a vár ura.

Gróf Forgáchtól 1594-ben Illésházy István királyi engedelemmel megvette összes birtokait.

Ettől az időtől kezdve Trencsén várának sorsa az Illésházy nemzetségével került összeköttetésbe. Illésházy István egyszerű nemesi családból származva, nagy tudásával és szerencsés házasságával rövid idő alatt pozsonyi alispán, majd Liptó vármegye főispánja, főudvarmester és 1597-ben trencsényi gróf lett.

1600-ban gróf Illésházy István már Trencsén, Szucsá, Baán és Surány váraknak ura és Trencsénmegye örökös főispánja. Nagy gazdagsága és hatalma sokaknak szemet szurt és felségérsítés vádjával illették Bécsben, a császári udvarnál. Illésházy tisztában volt a vád következményeivel és nem sokat tétovázott, hanem kincseit összcserdevé, Lanskroutba, a lengyel palatinushoz menekült.

Idehaza birtokait elkobozták, őt magát pedig halálra ítélték. A Bocskay-felkelés sikere után visszatért Trencsénbe és Bocskay maga helyezte vissza birtokaiba. Később sikeresen közvetített a felkelők és királypártiak között és

ennek elismeréseként teljes amnesztiát és birtokait visszakapta.

Idővel Magyarország nádora lett és 1609-ben Bécsben elhalálozott. Bazinban temették el.

Fiugyermeke nem volt, ezért királyi engedelemmel örökbe fogadta fivérének két fiát: Gábort és Györgyöt.

Trencsén vára egy időben, 1622 április 5-én falai között őrizte a magyar szent koronát is. Az 1621-ik évi beszercebányai országgyűlésen a király megbízottai olyan ellenséges magatartást tanúsítottak a magyar rendekkel szemben, hogy ezek boszúból Bethlen Gábornak Magyarország királyává kiáltották ki. Gróf Illésházy György, hogy megakadályozza Bethlen megkoronázását, a szent koronát Budavárból Trencsénben rejtette el.

A Rákóczi-féle felkelés idején a Vág völgy összes várai a trencsényit kivéve, a felkelő hadakhoz csatlakozott Illésházy Miklós, a vár ura eredményesen állott a seregek ostroma ellen, míg Heister seregei meg nem érkeztek. Trencsén vára mellett bukkolt el Rákóczi felkelő serege és vele az a sok reménység, amit az ország Rákóczi felkeléséhez fűzött.

Illésházy Miklós halála után gróf Illésházy János lett 1766-ban Trencsén ura. Alatta történt, hogy 1790-ben a vár ismeretlen okból ki-gyulladt és összes melléképületeivel teljesen leégett. Azóta a vár csupán romjaiban maradt fenn. Utóda, az utolsó Illésházy István gróf 1835-ben Sina György bárónak adta el Trencsén várát, birtokaival egyetemben. Jelenleg Sina báró Iphigenia nevű leányáé, aki gróf d'Harcourt felesége.

Hosszu és változatos mult után ottan meredezik Trencsén vára a Vág hullámai felett. Üszkös falai és leomló romja régi nagyságról és még nagyobb dicsőségről emlékeztetik a vándort, ki megindult kebellet rója az enyészet e tanyáját.

Leszármazásom.

(Hive.) Ősi talián arisztokrata családból származom. Írásaim ugyan nincsenek, de születésem körülményei mind mellettem tanuskodnak. Mikor eltökéltem magamat, hogy földi pályám első lépését születésem által dokumentáljam: közvetlenül Rómából érkeztem meg, római utam több ismerősömmel, így a bábának, papnak haszonnal járt, miért is szívesen üdvözöltek. A szimpátia illetően megnyilatkozásának nem tudtam ellenállani, tetszésemnek éktelen sivityással adtam nyomatékosabb kifejezést.

Hogy arisztokrata leszármazásu vagyok, azt levéltári kutatások igazolják. Három darab kiseljeztett állami aktából tudtam meg, hogy ősrégi címerem még nem kallódott el a lepergett évszázadok alatt. Címerem a következő: zöldelő kertben, bukjelszoknyában révedező Éva, amint két piros almába egymásután beleharap.

Hittanból tanultam, hogy az első emberpár volt az emberiségnek a leghitelesebb összülje. Én közvetlen tőlük származatom le magamat és családi együvértartozandóságnak címeremben látom külső kifejezését. A címer létrejöttének közelebbi körülményeit nem ismerem. Csupán gyanitom, hogy ez lehet az első hiteles feljegyzés, mely a paradicsomból az utókorra visszamaradt.

Nem hiányzik a hozzávaló legenda sem, mely látható írásu írógépben íródott. Ugy tetszik nekem, hogy összüljeim részletbe vették az írógépet, mihez ősapám — ősanám nagyobb bosszuságára — még egy formás kis Yost Micit is megrendelt. Pecsétje az elviharzott évezredek szálán csüng.

Bizonyára bokros érdemek lehettek, hogy címeres nemeslevelet kaptak. Valószínűleg az asszony érdemeiért, kinek bukjelszoknyában megjelenő alakja biztosítja a nemesség szerzés körüli elévülhetetlen érdemeit. Hát én ehhez a törzsökös nemzetséghez tartozom. Az ősi szókámból bennem is él még valami, az, hogy nagyon szeretem az almát zöldmezőben a fákról leszedni.

Sokkal műveltebb vagyok, semhogy a szentimentálisokkal érzelegjek holdvilágos éjfélok ilyenformán: „Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény!” Multamban igenis talállok sok feljegyzésre méltó komoly eseményt. Ma-

gamról nem beszélek, mert őseim viselt dolgait szintén saját multamhoz csatolom.

Nagynevű elődeim az élet szinpadán azzal kezdték meg szereplésüket, hogy ott hagyták a paradicsomot. Tulságosan egyhangu, hogy ne mondjam unalmas volt a paradicsomi multság. Színházba nem járhattak: korcsmázás tilos volt; egymást agyon nem üthették, hanem folyvást paradicsomot, meg almát ettek. Ettől a kosztól elment az étvágyuk. Felszedték sátorfájukat és az Első budapesti fuvarozási vállalattal máshelyre költöztették át magukat. Közben felcseperedtek az utódok és megkezdték történelmünket.

Sem az ó-, sem az ujkor nem tud olyan botrányos eseményt feljegyezni, mit ők a középkorban el nem követtek volna. Elvből ellenzték a természetes halált, tehát nem is csodálható, hogy életüket legtöbbször a törvény paragrafusainak rendelték alá. Sokan közülök felmagasztaltattak a legközelebb kéznél levő fára, főbben a bárdnak adtak elsőbbséget, valamennyie azonban közrehatott, hogy ennek a dicső nemzetségnek leszármazása valahogyan meg ne szakadjon.

Igy azután családfánk évezredek óta folytonosan virágzott. Minden kornak meg volt a maga jelese, ki nem szűnt meg az emberiséget az egyik ámulatból a másikába kergetni. Volt közöttük államférfi, szónok, honlány stb. Őseim t. i. féltékenyen örködték a családi tradíció, hogy minden foglalkozás megtalálja csa-

ládunkból a maga jelesét. A késő utókor tisztelettel adózik ennek a családi tradíciónak és borzadállyal szemléli a vis zamaradt egykoru metszeteket, festményeket és szobrokat, melyek mind családom viselt dolgait örökölték meg. Ebben az elsőrangú millióben gyökeredzett őseimnek elévülhetetlen nagysága.

Egy véletlen esemény azonban, körülbelül 400 esztendeje, családfám dus lombozatát alaposan megkopasztotta: férfi ágában magva szakadt. Azóta csupán a női ág virágozik. Nem tagadhatom, e téren is elsőrendűt alkottak, mert vagy tíz generáción át a nők tartották fenn családom oszlopait. Más család, ha férfiág kihál: megszűnik élni. Ez a tény nálunk egyáltalán nem befolyásolta a család fennmaradását, mert az ilyen szívós gyökerű család hajszálgyökereiben is tovább bír helytállani az idők zivatarában.

És most tíz női generáció után személyemben ismét feléledt a férfiág. Miután évezredek óta nem tudtak megfelelő személyiséget a vasutnál felmutatni, nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy ősi családom kiváló sajtóságait a vasuton átplántáljam.

Utóbbi tisztemnek tölem telhetőleg iparkodom eleget tenni. Kérdés, vajjon a vasut szintén nyert-e személyemmel; azonban a késő utókor már most megnyugtathatom, hogy családi pótlék ellenében ezentul családom férfi ágának folytonosságáról gondoskodni fogok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Értesítjük tagjainkat, hogy ezentul a hivatalos órákat délelőtt 9—12-ig és délután 2—5-ig tartjuk, mely idő alatt a befizetések teljesíthetők.

Felhívjuk a t. Tagtársakat, hogy küldeményeiknél postatakarékpénztári csekkre tagszámukat feljegyezni sziveskedjenek, hogy ezáltal a küldemények kezelése megkönnyíthessék s a hasonló nevek folytán előállható esetleges tévedések kikerülhetők legyenek.

Értesítjük tagjainkat, hogy egyesületünk és szövetkezetünk ügyésze, **Dr. Hajós Jenő**, minden kedden délután 2—4 óráig egyesületünk helyiségeiben, más napokon délután 3—6 között, irodájában (VI. Podmaniczky-u. 29.) van.

Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő formában teret nyitni, felkérjük tehát a t. Kartársakat, hogy ezentul akár az összességet, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőikkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve felhasználni fogja. Kartársi üdvözléssel

A szerkesztőség.

Családi házak

építése

Dunaharaszti

Dunaharaszti, közvetlen a magyar kir. államvasutak mellett gyönyörű tisztviselőtelep létesült. A dunaharaszti cementárugár és építési vállalat saját mészhomok-téglagyárában Dunaharaszti állítja elő az építési anyagot, miáltal az építési költségek a minimálisra redukálódnak. Állami és egyéb oly tisztviselők, akiknek rendes lakbérük van, igen előnyös feltételek mellett juthatnak telekhez és saját családi házhoz. Más foglalkozásuak előre megállapított és részletezett szerződés mellett.

Dunaharaszti igen egészséges szép fekvésű és fejlődésnek indult duna menti község Soroksár mellett. Jelenleg a magyar kir. államvasutak és a budapest—ráckevei helyiérdekű vasutal érhető el.

A fővárosiak 10—15 év óta kedvencz nyaralóhelyüknek ismerik Dunaharaszti, ugyannyira, hogy két—háromszáz fővárosi család nyaranta állandóan fölkeresi.

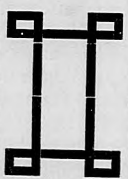
Télen át, vagyis az egész éven keresztül már most is 100—150 intelligens család lakik Dunaharaszti.

A tisztviselőtelepen már gyönyörű családi házak állanak, igaz ékességűl a községnek. Jól teszi mindenki, ha érdeklődéssel fordul a vállalat irodájához, VI. ker., Teréz-körút 10. sz., II. lépcső, I. emelet, vagy a vállalat gyárvezetőségéhez Dunaharaszti, hol a többi részletes föltételek készséggel közöltenek. A Dunaharaszti Petőfi-telepen 160-250 □-öles parcellák 4-7 K-ért □-ölenként eladó.

Bővebb felvilágosítás a dunaharaszti gyárvezetőségénél vagy Budapest, Baross-tér 17. szám, II. emelet, 18. ajtó alatt is nyerhető.

Új rendszerű hitelnyújtás a vasutas vásárlóközönség részére.

Sem hitel!

!! Pontos !!
kiszolgálás

Mert mindenki készpénzért vásárolhat nálunk akkor is, ha nincs elegendő pénze! Vevőinknek bankhitel áll rendelkezésükre, a számlák összegét a bank fizeti ki, a vevő tehát a banknak tartozik és tartozását ott megállapodás szerint törlesztheti, melyről bővebb felvilágosítással bármikor szívesen szolgálunk.

Teljes menyasszonyi Kelengyék egyszerű és a legszebb kivitelben. — Saját Készítményű férfi- és női fehérneműek, kipróbált legjobb anyagokból. — Vásznak, sifonok és Kanavásznak minden minőségben. — Ruhakelmék, delének, batiszto, zefirek, selymek és mesóárúk nagy választékban. — Asztalneműek és Kávészaklétek 6 és 12 személyes nagyságban. — Törülközők, zsebkendők, törülők és paplanok. — Női-, férfi- és gyermekharisnyák, Keztyűk, Kötények és Kendők.

Sem
pénzért!

Szabott
árak!

Bodó és Nemes vászon és fehérnemű áruház

Budapest, VII., Baross-tér 19. (A Baross szoborral szemben.)